

Nikola Prleđa
Goran Oreb
Danijela Kostanić

Prethodno znanstveno priopćenje

KONSTRUKCIJA SKALE ZA PROCJENU STAVA PREMA JEDRENJU

1. UVOD

Mnogi autori stav definiraju kao stečenu, relativno trajnu i stabilnu, organizaciju pozitivnih ili negativnih emocija, vrednovanja i reagiranja prema nekom objektu (Petz, 1992.-426). Socijalni psiholozi definiraju stav kao trajno, pozitivno i negativno vrednovanje ljudi, objekata ili ideja. Složenu psihološku strukturu stava čine saznanja o objektu stava (spoznajna komponenta), osjećaji (emocionalna komponenta), i spremnost na ponašanje, na reagiranje prema objektu stava (ponašajna komponenta), prema M. Zvonarević, 1981. Iako svi stavovi u sebi sadrže emocionalnu, spoznajnu i ponašajnu sastavnicu moguće im je više odrediti pripadnost pojedinoj grupi. Stavovi nisu urođeni već se formiraju u procesu socijalizacije, stječu se na iskustvu, a vrlo često su i pod utjecajem emocionalnog doživljaja. Kakav će stav pojedinac imati prema pojedinom objektu, pojedincu ili ideji uvelike ovisi o grupi kojoj pripada, te informacijama kojima je pojedinac izložen. Svaka nova situacija u kojoj se čovjek nalazi, te pod utjecajem različitih medija i životnih situacija mogu utjecati na jačanje ili promjenu stava prema nekome ili nečemu. Jačanjem stava, njegov utjecaj na ponašanje će biti sve veći dok kod čestih promjena stava takav utjecaj će se smanjivati (prema Zvonarević, 1981.)

Konstrukcija skale prema određenom sportu u Hrvatskoj nije novost: Bosnar, K; Benassi, L., (2008.) konstruiraju skalu općeg stava prema nogometu, Bosnar i dr. (1996.) konstruiraju skalu za procjenu stava o borilačkim sportovima itd.

U želji da se utvrde stavovi studenata te budućih polaznika škola jedrenja, pokušala se je konstruirati skala za procjenu stava prema jedrenju. Dobro konstruirana skala omogućit će nam praćenje promjena stavova studenata pod utjecajem terenske nastave sportova na vodi, te će nam odgovoriti koliko stav prema jedrenju utječe na uspjeh u usvajanju jedriličarskih vještina.

2. METODE

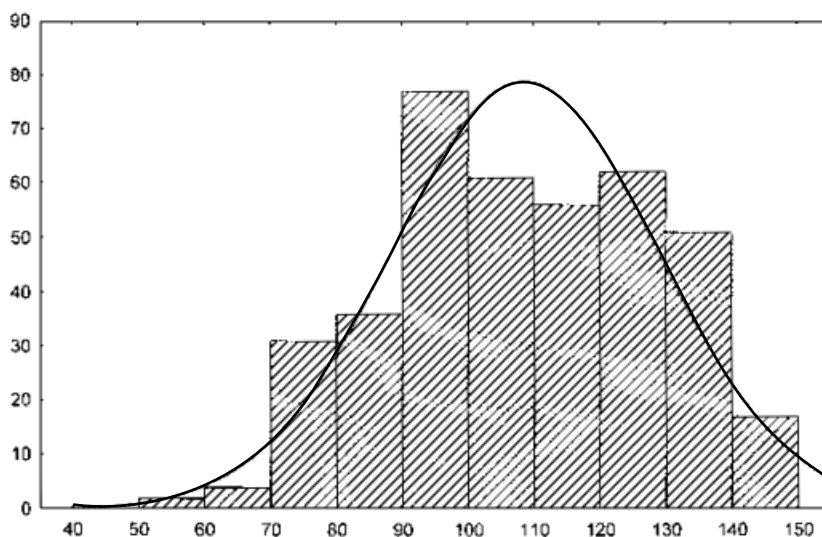
U prvoj fazi konstrukcije mjernog instrumenta sastavljeno je 66 tvrdnji pozitivnog i negativnog stava prema jedrenju. Tvrdnje u sebi sadrže afektivne, kognitivne i ponašajne sastavnice. Ispitivanje je provedeno na uzorku od 397 studenata Kineziološkog i Elektrotehničkog fakulteta uz pomoć pet-stupanjske ljestvice na kojoj su ispitanici potvrđivali svoju tvrdnju s 1. uopće se ne slažem; 2. ne slažem se; 3. svejedno mi je; 4. slažem se; 5. u potpunosti se slažem. Nakon provedbe skale rezultati su transformirani tako da viši rezultat uvijek označava i pozitivniji stav. Analiza podataka te metrijska svojstva izvršena su pomoću statističkog paketa *Statistica 8*. Izračunati su parametri deskriptivne statistike za sve varijable, korelacija svake varijable s kondenziranim rezultatom (prvom glavnom komponentom), te je također utvrđena pouzdanost i homogenost.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

U Tablici 1. prikazani su rezultati metrijskih svojstava ukupnog rezultata dobivenih na prvoj verziji skale od 66 tvrdnji i drugoj skraćenoj verziji od 30 tvrdnji. Iz Tablice je vidljivo kako se skraćanjem skale na manji broj čestica, odnosno izbacivanjem čestica poboljšale metrijske karakteristike samog instrumenta. Pa tako pouzdanost iznosi visokih 0,947 što sugerira o mogućnosti skraćanja skale koje je potrebno potvrditi kroz istraživanja u budućnosti. Velika razlika vidljiva je i u homogenosti čestica koja je u prvobitnoj varijanti skale iznosila 0,151 dok u skraćenoj verziji iznosi 0,377. Osim toga, možda najveći doprinos u smanjenju čestica vidljiv je kod povećanja značaja prve svojstvene vrijednosti s prijašnjih 25,32% na sadašnjih 40.06 % ukupne varijance rezultata. Dobiveni rezultati pokazuju i veliki raspon rezultata, pa tako u skraćenoj verziji od mogućeg maksimalnog raspona od 30 do 150 dobiven je raspon od 58 do 148. Kriterij za izbacivanje čestica bila je mala korelacija čestica s prvom gl. komponentom, čestice kojima je standardna devijacija također vrlo mala, te mali doprinos u objašnjenju glavnog predmeta mjerenja (korelacija s ukupnim rez.). Jednako tako na Crtežu 1. je vidljivo kako distribucija ukupnog rezultat ne odstupa statistički značajno od normalne distribucije.

Tablica 1. Pokazatelji metrijskih svojstava ukupnog rezultata određenog kao neponderirana linearna kombinacija na skali stava prema jedrenju. Rezultati 397 studenata

Metrijske karakteristike skale stava prema jedrenju	Prva verzija skale 66 čestica	Skraćena verzija skale 30 čestica
Cronbachov koeficijent pouzdanosti	0,915	0,947
Prosječna korelacija među česticama skale	0,151	0,377
Broj svojstvenih vrijednosti većih od jedan	16	4
Prva svojstvena vrijednost matrice korelacija čestica I postotak objašnjene varijance	16,71 25,32%	12,018 40,06%
Aritmetička sredina ukupnog rezultata	221,30	108,67
Standardna devijacija ukupnog rezultata	27,13	20,16
Minimalni ukupni rezultat	156	58
Maksimalni ukupni rezultat	282	148

Crtež 1. Distribucija rezultata na skali stava o jedrenju određenog jednostavnom sumacijom. Na apscisi je ukupan rezultat; na ordinati su frekvencije ispitanika. Punom linijom je označena odgovarajuća normalna distribucija. Kolmogorov – Smirnovljev test odstupanja od normalne distribucije nije značajan.

U Tablici 2. prikazana je skraćena verzija skale stavova prema jedrenju s osnovnim parametrima deskriptivne statistike, vrijednosti svake čestice na standardiziranoj prvoj glavnoj komponenti, korelacija s ukupnim rezultatom te pouzdanost svake čestice. Iz rezultata dobivenih u navedenim analizama vidljivo je kako niti jedna čestica ne odskaae od drugih, čime bi se moglo zaključiti da ne narušava metrijske karakteristike samog testa. Potom se uočava da se čestice u skraćenoj verziji međusobno jako razlikuju te da sadrže jaki prvi predmet mjerenja što je i bio prvi cilj konstrukcije same skale. Također je vidljivo da prosjeci (aritmetičke sredine) variraju od 2,66 do 4,20 boda, dok standardne devijacije se nalaze od 0.81 do 1.30 bodova. Projekcije čestica na prvu glavnu komponentu su visoke, od čega najniže rezultate ima čestica „previše sam plašljiv da bih se bavio jedrenjem” (0.445), a najviše čestica „volim jedriti” (0.789).

Tablica 2. Aritmetičke sredine (M), standardne devijacije (SD), vrijednosti svake čestice na standardiziranoj prvoj glavnoj komponenti (K1), korelacija čestice sa ukupnim rezultatom (R) i pouzdanost sumiranog rezultata iz kojeg je izostavljena čestica (α) za čestice skale stava prema jedrenju

TVRDNJA	M	SD	K1	R	α
Volim jedriti	3,51	1,30	-0,789	0,760	0,944
Pomisao da provodim vrijeme na nekoj jedrilici izaziva u meni osjećaj ugone	3,68	1,17	-0,687	0,649	0,945
Uživam promatrati jedrilice kako se skladno kreću na vjetru	3,42	1,04	-0,723	0,688	0,944
Pričinjava mi veliko zadovoljstvo svladavati određeni put koristeći prirodne sile, odnosno vjetar	3,67	1,04	-0,711	0,674	0,945
Volim jedrenje jer sam s njim u stalnom doticaju s prirodom	3,46	1,11	-0,733	0,699	0,944
Jedrenje je jako dosadan sport	3,78	1,19	-0,787	0,756	0,944
Ne volim gledati jedrenje na televiziji	2,82	1,19	-0,649	0,614	0,945
Jedrenje nije interesantan sport jer ga je teško svladati	3,83	0,95	-0,543	0,506	0,946
Jedrenje je pokazatelj čovječanstvu da se može kretati uz pomoć prirodne energije	4,08	0,81	-0,468	0,443	0,947
Uopće ne smatram jedrenje sportom	4,07	1,01	-0,507	0,473	0,946
Jedrenje bi trebalo izbaciti s olimpijskih igara	4,11	1,07	-0,557	0,521	0,946
Nikad ne bih dopustio svom djetetu da se bavi jedrenjem	4,14	0,97	-0,665	0,632	0,945
Stvarno ne razumijem ljude koji uživaju u jedrenju	4,17	0,92	-0,664	0,630	0,945
Čim vidim more pomislim na jedrenje	2,37	1,06	-0,605	0,571	0,946

Da živim na moru sigurno bih se bavio jedrenjem	3,09	1,21	-0,674	0,642	0,945
Da imam mogućnosti, svako bih ljeto proveo najmanje 7 dana s obitelji ili društvom na jedrenju	3,50	1,28	-0,775	0,750	0,944
Nikad se ne bih bavio jedrenjem, čak i da je to jedini sport koji postoji	4,04	1,01	-0,663	0,627	0,945
U Hrvatskoj bi se trebalo jedrenju poklanjati puno veća pažnja s obzirom na to da se od jedrenja očekuje da u budućnosti postane „brand“ Hrvatske	3,41	1,05	-0,687	0,652	0,945
Previše sam plašljiv da bih se bavio jedrenjem	4,08	0,95	-0,445	0,419	0,947
Jedrenje povezujem samo s izležavanjem na suncu, kupanjem i ljenčarenjem	4,07	1,00	-0,500	0,472	0,946
Ne volim jedrenje jer u iščekivanju vjetra poludim	3,80	0,99	-0,594	0,566	0,946
Strah od mora i prirodnih sila udaljava me od jedrenja	4,07	0,93	-0,409	0,382	0,947
Volio bih živjeti od jedrenja	2,66	1,19	-0,600	0,568	0,946
Jedrenje je posebno monoton i dosadan sport	3,82	1,10	-0,763	0,731	0,944
Toliko volim jedrenje da bih volio i druge podučavati o njemu	2,67	1,17	-0,648	0,614	0,945
Da bi bio dobar jedriličar moraš biti i inteligentan	3,46	1,11	-0,505	0,472	0,947
Bavio bih se jedrenjem jer volim zdrav život	3,43	1,03	-0,588	0,553	0,946
Hrvatska akademska zajednica bi trebala više ulagati u stvaranje kvalitetnih stručnih kadrova iz jedrenja	3,41	0,96	-0,599	0,568	0,946
Ne volim jedrenje jer stalno puše vjetar	4,01	1,05	-0,699	0,668	0,945
Uvijek kad pomislim na jedrenje postane mi hladno	4,20	0,92	-0,488	0,457	0,947

4. ZAKLJUČAK

Moguće je na osnovi metrijskih karakteristika zaključiti kako je skala za procjenu stava prema jedrenju uspješno konstruirana, te kako je također uspješno s prvobitne verzije od 66 čestica skala skraćena na sadašnjih 30 čestica. Prvobitna verzija same skale s velikim brojem čestica osigurala je mogućnost konstrukcije kraće verzije skale boljih metrijskih svojstava. Samim skraćivanjem skale uštedjet će se dragocjeno vrijeme istraživača dok ćemo kod ispitanika uspjeti zadržati maksimalnu koncentraciju prilikom samog ispunjavanja.

Dobiveni visoki postotak prve svojstvene vrijednosti 40.06% te dobre metrijske karakteristike instrumenta, dopuštaju očekivanje dobrih rezultata u budućim istraživanjima. Treba napomenuti kako se je, prilikom skraćivanja skale na 30 čestica, vodilo računa o tome da preostale čestice ravnomjerno pokrivaju negativne i pozitivne stavove. Također se je vodilo računa da u sebi sadrže ravnomjeran broj emocionalnih, spoznajnih i ponašajnih sastavnica. Tako konstruirana skala stavova prema jedrenju

omogućit će odgovore na mnoga pitanja koja se nameću u svezi relacija stavova prema jedrenju i uspješnosti svladavanja osnovnih jedriličarskih vještina.

5. LITERATURA

1. Bosnar, K.; Benassi, L. (2008.) Konstrukcija skale općeg stava prema nogometu. Zbornik radova 17. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske, 88 – 93.
2. Bosnar, K.; H. Sertić i F. Prot (1996.). Konstrukcija skale za procjenu stava o borilačkim sportovima. Zbornik radova 5. ljetne škole pedagoga fizičke kulture Republike Hrvatske, Rovinj, 73 – 75.
3. Dizdar, D. (2006.). Kvantitativne metode. Zagreb. Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
4. Mejovšek, M. (2003.). Uvod u metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima. Naklada slap. Zagreb. Edukacijsko- rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.